

Broll durchflossen» II, 17) però en realitat allí són apellatius genèrics: *æ bról* de Son Santpol, *æ bról* d'En Jaia. Joan Rosselló de Son Fortesa també usa *broll* (*Manyoc de Fr. M.*, 153), que els DFIGuera i Amengual defineixen «salt d'aygo qui surt», etc. I a Eivissa seguim igual: «*broll*: chorro» (PzCabreiro), Villangómez ho usa (*Llibre d'Eiv.*, p. 40); a St. Mateu d'Albarca m'expliquen que distingeixen *bról* per al d'aigua i *brui* per als vegetals, i em parlaren des *Bról de S'Aigu* de Buscastell.

Si completem això amb les dades dels escriptors tenim la impressió que en català ha predominat el significat relatiu als líquids; car al capdavant a això es refereixen, més que més, les accs. figurades en què ve a tenir un valor entre el dels fr. *déborder* i *pétiller*, entre 'sobreeixir' i 'guspirejar, espetegar', com quan escrivia Mn. A. Alcover «l'hem trobat vell i sense vista però *brollant* d'entusiasme juvenívol» (*BDLC* VI, 1910, 48).

Tanmateix això no és tot, car també ha perdurat, i més en l'esfera rústica, el caire vegetal. D'una banda amb formes en *ú* però també amb *-o-*. El mall. *bruya* és «el estado de las mieses o sembrados cuando están muy pequeños y verdes; las hojas que brotan de la raíz reciente de las hierbas; el tallo recién nacido de las plantas, que producen las semillas y cebollas» (DAmengual), i no ens allunyem amb el menor quí *brue* ('brot', etc.), veg. la definició de Ferrer i Parpal (cf. *BDLC* VIII, 186-7). No són vaguetats o disbarats de pagès, car se n'han servit els millors escriptors: «só arbre vell, desfruitat, i ara amb tanyada nova, eixint al peu de la soca mig fesa --- la *bruia* verdejà ufana i l'espiga n'ha estat migrada i fallada» planyia Marian Aguiló c. 1870 (*Ant. Poët.*, 1975, 77); i Tomàs Forteza (que no deixà de donar-ne una petita «etimologia grega», sense definir-lo, en la *Gram.* § 116) també se'n sabia servir bellament: «les planes blanquetgen / ab la flor dels ametlers: / cau la flor damunt la *bruya* / qu'abaix de los arbres creix; / pintada de vert la terra, / brufada de grans d'argent ---» i ell mateix s'ho tradueix: «los sembrados --- de plateados copos salpicada» (*Poetes Bal.*, P. d. M., 1873, p. 482); i encara més bell en l'eivissenc Villangómez: «pel febrer, / quan canvia la flor per fulla / l'ametller, / el Pla-Roig, amb nova *bruilla* / de roig torna verd ---» (*La Miranda*, p. 37).

Acceptió, però, que no s'ha afermat menys en la variant amb *ó* i amb *ll* (la del matís -LL-). En el Pallars Sobirà ja trobo la *brolla* (*bròla*) i ací amb variant semàntica «mallorquina» (*broll* «brot nou de abre», (*DFgra.*, no en el *DAmén.*); 'la tija del blat quan tot just comença a sortir' (a Tor, 1932). Però sobretot ha fixat *brolla* un sentit anèleg al del franco-italià *maquis*, angl. *underwood*, *brushwood*: «com la selva's trobava cada vegada més neta de *brolla*», M. Vayreda (*La Puyalada*, xv, 239, 2187); «és una caseta aixecada a pocs metres del camí, escondida en el bosc --- la *brolla* hi creix a l'entorn», P. Bertran (*Proses Bàrbares*, p. 168; Ed. Fontserè, lèxic a les seves *Ci. Fi. i Nat.*, 1932, s. v.).

Mot d'arrels no generals en la llengua: més aviat de cap al Nord, i enlloc tan vivaç com a les muntanyes del bisbat de Girona: els bosquerols de St. Gregori m'avisaven que no veuria la vista «perquè això és ple de *bròla*», els d'Amer em desaconsellaven un itinerari perquè «hi ha una *bròla* que espanta» (1971), i pujant de Llémena cap a la banda de Rocacorba per la salvatge vall de Granollers es troben replans de cinglera emboscats com *la Brolla d'en Sala*, *la Brolla d'en Feliu* (tot pron. igual), si bé pot ser que allà convivís amb el sentit hidronímic, com sigui que a St. Martí m'anomenen *el Raig de la Brolla* ensenyant-me un cingle per on salta l'aigua, i poc més enllà em guaven prop del «clot de Raig en el Cingle de la *Brolla*». De tota manera *brolla* pertany més o menys a l'ús general dels parlars centrals, i *bròla* ho sento dir molt cap a Mataró en el sentit de 'bardissar espès' (1952), però ja allí mateix el 1903 els excursionistes consignen *Can Xerrac de la Brolla* cap al Torrent de la Mata (*BCEC*, p. 267).⁷

Es tracta, doncs, de les zones on avui es manté més fidelment la distinció entre l'antiga *ll*- (-LL-, etc.) i l'antiga *yl* (vegeu el primer article d'*EntreDL*) avui pronunciada *y*: xoca observar que hi ha *l* i no pas *-y-* en ambients tan rústics i tradicionals per més que també hàgim vist formes amb *-y-*, que per cert solen coincidir d'una banda amb la *ú* (i no *ó*) i d'altra banda no sembla que apareguin amb aplicació a l'aigua.

¿Ens dutia això a revisar o negar l'etimologia BRŌGĪLUS, que certament hauria hagut de donar *-yl-* (> *y*) no pas *-l-* en balear i cat. del Nordest? Si això és el que ha mogut opinions etimològiques discordants entre alguns romanistes, no me n'estranyo pas. J. Hubschmid (*ZRPb.* LXVI, 80-82) creu que cal reemplaçar l'etimologia cèltica per un gòt. *BRUTĪLS 'brot'; Schuchardt i Sainéan es decanten cap a BULLIRE, i ja en parlarem. Però comencem descartant allò: passem per postular un tal mot gòtic purament «construït» per Hubschmid; però això és el resultat d'una fonètica que acluca els ulls davant les possibilitats cronològiques, i del mal mètode etimològic que no mira prim en semàntica ni versemblança lexical: salta a la vista que el canvi de -TIL en -yl- no és comparable al del ll. vg. -CL- encara que aquest algun cop pugui venir de -T'L- (VETULUS > *veyl*): però això només passa en els elements més arcaics del lèxic que ja eren pronunciats vulgarment amb -CL- cap al temps d'August: en un mot germànic, doncs tardà, és evident que la -i- no s'hauria perdut, possiblement mai, possiblement més tard i només en el Nord, donant algun resultat com *brodle o *brótol (cf. fr. *crouler*, *rouler*, cat. *rodolar* ROTULARE, etc.).⁸

No serà de més posar de relleu que els grans especialistes i els celtòlegs creuen tots en l'etimologia cèltica. BROGILOS, que quasi hauria de dur asterisc, perquè no es documenta abans de les més antigues fonts carolíngies (Capitulare de Villis, Polfptic de St. Irminon), és un derivat de formació normal, segons els habituals recursos cèltics, sobre un primitiu que, segons les indicacions de les diverses fonts romàniques,